TA’LIM TIZIMIDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING O‘RNI VA AHAMIYATI

Shermatova Xilola Mirzayevna
FarDU axborot texnologiyalari kafedrasi o’qituvchisi.
Hakimova Dilshoda Mirzohid qizi
FarDU 2-kurs talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada, ta’lim tizmida rivojlanib kelayotgan axborot texnologiyalari haqida hamda axborot texnologiyalaridan foydalanishning samarali tomonlari va afzallik jihatlari haqida keng ma’lumotlar keltirib o‘tilgan.
Kalit so‘zlar: Ta’lim, tarbiya, texnologiya, axborot- kommunikatsiya, o‘quv- metodik.

Mamlakatimizda nafaqat ta’lim jarayoni, balki barcha jabhalarda axborot kommunikatsiya texnologiyalarining rolini oshirishga alohida e’tibor qaratilmoqda. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoevning PQ-2909, PQ-3151, PQ3775-sonli qarorlarida ham o‘qitishning zamonaviy shakllari va metodlarini, kompyuter va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini ta’lim jarayoniga joriy etish, oliy ta’lim muassasalarini zamonaviy o‘quv-laboratoriya anjomlari va o‘quv metodik adabiyotlar bilan ta’minlash, ilmiy-tadqiqot va innovatsiya faoliyatini qo‘llab-quvvatlash va rag‘batlantirish, oliy ta’lim muassasalarining zamonaviy ilmy laboratoriyalarini tashkil etish va rivojlantirish choralarini ko‘rish masalalariga chuqur e’tibor qaratish hisoblanadi.

Pedagogik tadqiqotlarda axborot kommunikatsiya texnologiyalari ta’lim oluvchilarni nazariy-ijodiy va modulli-refleksli fikrlashlariga ta’sir ko‘rsatadi, negaki o‘quv axborotlarini kompyuterda vizuallashuvi tasavvur etishni shakllanishiga ta’sir ko‘rsatadi, obrazli fikrlashda markaziy o‘rin egallashi, obrazli tasavvurlash yoki boshqa xil namoyon bo‘lishlar va talabaning xotiraga olish jarayoni o‘quv materialini qabul qilishni osonlashtiradi va rivojlantiradi.

Axborot texnologiyalari bilim jarayoni va uni qo'llash usullari, qayta ishlash, uzatish va tugallanmagan ma'lumotlarni tayyorlashga tegishli. Axborot to'plash, tartibga solish, saqlash, nashr etish va ovozli, rasmli grafika, matn, raqam shaklidagi ma'lumotlarni kompyuter va telekommunikatsiya yo'llari yordamida yig'ish, tartibga solish, saqlash, nashr etish va foydalanishni o'z ichiga oladi. Axborot texnologiyalari natijasida yuzaga kelgan muhim o'zgarishlar sinflardagi asosiy o'zgarishlarning manbai bo'ldi. Eng muhim o'zgarishlar shundan kelib chiqadiki, texnologiya talabalarga sinfdan tashqari ma'lumotni ta'kidlash imkoniyatini yaratdi va bu ularning bilim olish motivlarini oshirishga olib keldi.

Ta'lim bir asrdan ko'proq vaqt davomida ta'lim tizimining turli jarayonlarini kengaytirish va rivojlantirish uchun texnologiyadan foydalanganligini hisobga olib, yangi texnologiyalar kelishi bilimlarni taqdim etishning turli usullari bilan bilim olishga bo'lgan qiziqishni kuchaytirgani ajablanarli emas. Bugungi kunda rivojlangan mamlakatlar universitetlarida texnologik bazada ta'lim olish mumkin. Aqlli maktablar virtual ta'lim sohasida sakrashga erishdilar. Onlayn o'qitish va masofadan o'qitish yangi asrdagi yangi ta'lim shakllari qatoriga kiradi. 21-asrning boshlarida o'quv muhitini rivojlantirish orqali shaxslar va jamiyatlar ta'limga bo'lgan ehtiyojning ortishi bilan ta'lim muassasalari va ularning an'anaviy tuzilmalari zimmasiga katta mas'uliyat yukladilar. Bugungi kunda turli xil axborot va kommunikatsiya texnologiyalari ta'lim va o'quv jarayonini engillashtirish qobiliyatiga ega. Axborot texnologiyala o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishi uchun samarali va moslashuvchan bo'lmagan usullarni taqdim etishiga oid dalillar mavjud. Axborot texnologiyalari va uning vositalaridan, ayniqsa, kompyuterdan foydalangan holda va virtual o'quv dasturi kabi zamonaviy o'quv dasturlarini rejalashtirish, axborotni tarqatish jarayonini tezlashtirish imkoniyati, turli taniqli va takrorlanadigan ta'lim manbalari, yanada moslashuvchan tuzilish, axborot izlash va metakognitiv tushunish imkoniyatlari talabalar uchun taqdim etdi va ular ushbu qurilmadan ta'lim faoliyati uchun vosita sifatida foydalanishlari mumkin, shunda bu narsa o'rganish tezligi va sifatini

sezilarli darajada oshiradi. Talabalar va o'qituvchilar o'z vazifalarini qachon va qaerda bajarishda yuqori moslashuvchanlik. Axborot jamiyati; iqtisodiy, madaniy va ijtimoiy hayot axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga bog'liq bo'lgan joyda. Ilm-fan va texnik rivojlanish orqali ko'plab masalalar o'zgartirilgan bo'lsa-da, lekin ta'lim va o'quvchilarning o'qitish usullari va o'qituvchilari. O'qitish usullari o'zgarishsiz qoldi. Ta'limdagi xalqaro texnologiyalar jamiyati (ISTE) ta'kidlashicha, bugungi o'qituvchilar talabalarga texnologik asoslangan ta'lim imkoniyatlarini yaratishga tayyorgarlik ko'rishlari kerak. Aslida talabalarni o'qitish sifatini oshirish uchun texnologiyani qo'llash va texnologiyalardan xabardor bo'lish o'qituvchining asosiy ko'nikmalaridan biri bo'lishi kerak.

Xulosa o‘rnida shuni ta’kidlash joizki, ta’lim jarayonida axborot texnologiyalarni qo‘llash har bir o‘quvchiga individual yondashish, unga taqdim etilgan o‘quv materialini o‘zlashtirishi uchun idrok qilish vaqtini qisqartirish va optimal zaylini tanlash imkonini beradi. Shu bilan birga, materialni animatsion, immitatsion va multiplikatsion variantlarda berish orqali ta’lim oluvchilarda o‘quv materiali yuzasidan aniq tasavvurlarni shakllantirish, natijada materialni puxta o‘zlashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi**.**

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Tolipov U.K., Sharipov Sh.S. O‘quvchi shaxsi ijodkorlik faoliyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari. – T., Fan, 2012
2. Yo‘ldashev J. G., Usmonov S.A. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy qilish. – T: Fan va texnologiya, 2008.
3. Okhunov, M., & Minamatov, Y. (2021). Application of Innovative Projects in Information Systems. European Journal of Life Safety and Stability (2660-9630), 11, 167-168.
4. Nishonqulov, S. F. O. G. L., & Solidjonov, D. Z. O. G. L. (2021). Ta’lim biznesida raqamli innovatsion texnologiyalar. Science and Education, 2(6), 233-238.
5. Shermatova, G. Y. H. (2022). Aniq fanlarni o’qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanish. Scientific progress, 3(1), 372-376.
6. Тешабаева, О. Н., & Шерматова, Х. М. (2022). Современные информационные услуги в обеспечение конкурентоспособности коммерческих банков. Scientific progress, 3(1), 44-51.
7. Shermatova, Z. I. L. O. L. A., & Shermatova, H. I. L. O. L. A. (2022). The role of electronic educational manuals in the field of ICT. Интернаука, 4(1), 46-47.
8. Шерматова, Х. М., & Мукимова, З. З. (2021). Интеллектуальная культура-важный фактор образовательного процесса. Экономика и социум, (4-2 (83)), 723-726.
9. Mirzayevna, S. H., Muhammadaliyevna, A. S., & Qizi, O. M. O. (2022). Boshlang‘ich Sinflarda Ta’lim Sifatini Oshirishda Aktdan Foydalanish. Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali, 1(13), 69-74.
10. Shermatova, H. M. (2023, January). Raqamli texnologiyalar va sun’iy intellekt tizimlarini ijtimoiy-iqtisodiy sohalarda qo ‘llanilishi. In international scientific and practical conference" the time of scientific progress" (Vol. 2, No. 1, pp. 107-113).
11. Shermatova, X. M., & Maxammadjonov, J. (2023). Fan va ta’lim rivojlanishining zamonaviy tendensiyalari. Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(4), 788-792.
12. Шерматова, Х. М. (2018). Параллельное микропрограммирование алгоритма вычисления стандартных функций. In Перспективные информационные технологии (ПИТ 2018) (pp. 664-666).
13. Шерматова, Х. М., & Орифжонова, М. О. (2022). Использование информационных технологий в преподавании естественных наук. Ilm-zakovatimiz – senga, ona -Vatan, 1, 103-104.

14. Mirzayevna, S. X. (2023). Ommaviy axborot vositalarining inson psixikasiga ta'siri. Scientific Impulse, 1(11), 577-580.
15. Mirzayevna, S. X. (2023). Axborot texnologiyalari va uning inson psixikasiga ta'siri. Scientific Impulse, 1(11), 581-584.
16. Shermatova, H.M. & Sherqo'ziyeva, Z.F. (2023). Ta'limda axborot texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik qarashlari. Zamonaviy fan va ta'lim yangiliklari, 1(5), 12-16.
17. Shermatova, H.M. & Muhammadjonova, O'.B. (2023). Ta'lim tizimida axborot texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik va psixologik xususiyatlari. Zamonaviy fan va ta'lim yangiliklari, 1(5), 17-21.
18. Шерматова Х.М. (2023). Цифровизация образования: положительные и отрицательные стороны. Новые технологии в учебном процессе и производстве, 752-753.
19. А.М.Мирзақулов, Г.И. Йулдашева.(2018), Бошлангич синфларда нформатика фанини ўқитишда компьютер дидактик ўйинларидан фойдаланиш методлари. ФарДУ "Бошланғич таълим мазмунини модернизациялаш: муаммо ва ечимлар" мавзусидаги Республика илмий – амалий анжуман материаллари. 3-5 б.
20. Komilova Z. Kh., & Nazirjonova, F. S. (2021). The role of new information technologyies in education. Экономика и социум, (4-1 (83)), 167-170.
21. Mirzayevna, S. H., Muhammadaliyevna, A. S., & Qizi, O. M. O. (2022). Boshlang'ich Sinflarda Ta'lim Sifatini Oshirishda Aktdan Foydalanish. Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali, 1(13), 69-74.
22. Mamirovich, I. S. (2022). Finlyandiya Va O 'Zbekistonda Ta 'Lim Tizimini Sifatini Solishtirma Taxlili. Miasto Przyszłości, 29, 347-350.
23. Yuldasheva, G., & Yo'ldosheva, M. (2023). Zamonaviy informatikani o'qitish: maqsad, mazmun, usullar. Академические исследования в современной науке, 2(14), 146-149.
24. Yuldasheva, G., & Yo'ldosheva, M.(2023). Yangi innovatsion texnologiyalarning pedagogik jarayondagi roli. Talqin va tadqiqotlar, 1(6).
25. Алдашев, И. (2020). Современные информационные технологии в образовании-это новые возможности. Экономика и социум, (6 (73)), 341-344.

WORDLY KNOWLEDGE